

KÖVETELMÉNYEK ÉS TANTÁRGYI PROGRAM

Alkotmányjog 3. c. tantárgyból

tárgykód: AJALK221N5

jogász szakos nappali tagozatos hallgatók számára

2023/2024. tanév I. félév

Tárgyfelelős: Paulovics Anita egyetemi tanár

Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék

Tantárgy oktatója: Hallók Tamás egy. docens, Panyi Béla c. egy. docens, Pap Gábor egy. adjunktus

Előtanulmányi kötelezettség: Alkotmányjog 2.

Egyidejű felvétel: Alkotmányjogi gyakorlat 3. (e)

Szemeszter: 5

Óraszám: 1 óra/hét

Számonkérés módja: kollokvium

Kreditpont: 3 kr.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: T1, T2, T7, T9, T11, T13, T14

képesség: K4, K5, K6, K7, K9, K10, K16, K23, K30, K31

attitűd: A2, A3, A4, A9, A10, A14, A15, A18

autonómia és felelősség: F1, F5, F7

1. A tantárgy feladata és célja

A tanegység célkitűzései: az alapjogok elmélete, nemzetközi jogi védelme és az alapjogokra vonatkozó magyar alkotmányjogi szabályozás megismerése (az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján.) A stúdium keretében bemutatásra kerülő főbb témakörök: Az alkotmányvédő szervek, az Alkotmánybíróság szervezete, hatásköre, eljárása, az alapvető jogok biztosa, az alapjogok fogalma, rendszere, alanyai, forrásai, az alapjogi dogmatika, az alkotmányos egyenlőség kérdése, valamint a személyhez fűződő jogok.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Az alkotmányvédő szervek. Az Alkotmánybíróság szervezete, hatásköre, eljárása. Az alkotmánybírák jogállása. Az alkotmányos jogok védelme: az alkotmányjogi panasz.
2. Az alapvető jogok biztosa.
3. Az alapjogok a jogrendszerben. Az alapjog mint alkotmányos jog. Az emberi jogok és az alapjogok. Alapjogok és szabadságjogok. Alapjogi dogmatika. Az alapjogok fogalma; alapjogi jogszerűség.
4. Az alapjogok korlátozhatósága és ennek határa. A szükségesség–arányosság teszt. Az alapjog lényeges tartalma.
5. Az állam objektív alapjogvédelmi kötelezettsége.
6. Az adatvédelem alkotmányjogi szabályai. Az információs önrendelkezéshez való jog. A személyes adatok védelme. A közérdekű adatokhoz való jog és annak korlátai. A Nemzeti Adatvédelmi- és Információszabadság Hatóság hatásköre és eljárása.
7. Az alkotmányos egyenlőség. A törvény előtti egyenlőség, a jogegyenlőség, esélyegyenlőség, egyenjogúság és a diszkrimináció tilalma. Pozitív diszkrimináció.
8. A személyes szabadság alapjogai. A személyi szabadsághoz való jog. A mozgásszabadság joga.
9. Migrációs jogok.
10. A magánélet tisztelgetésének joga. A magánlakás sérthetlenségének joga, a magánközlés sérthetlenségének joga.
11. A személyhez fűződő jogok. A személyiségi jogok: becsülethez való jog, a jó hírnévhez való jog, a névviseelés joga, a saját képmáshoz való jog.
12. Az emberi méltósághoz való jog, mint az alapjogok lényege. Önrendelkezés. Az élethez való jog.
13. A személyi sérthetlenséghez és a testi épséghez való jog.
14. A betegek jogai: alapjogok az egészségügyben. Bioetikai jogok, biomedicinális jogok.

Előadások

Okt.h.	Időpont	Oktató	Téma
1.	szept. 14.	Hallók T.	Az alkotmánybíráskodás fogalma, feladatai és szervezeti megoldásai.
2.	szept. 21.	Hallók T.	Az alkotmánybírák jogállása. Az Alkotmánybíróság szervezete. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása I.
3.	szept. 28.	Hallók T.	Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása II.
4.	okt. 5.	Hallók T.	Az alapvető jogok biztosa.
5.	okt. 12.	Hallók T.	A jogok fogalma és csoportosítása. Az alapjogok a jogrendszerben. Az alapvető jogok védelme.
6.	okt. 19.	Panyi B.	Alapjogi dogmatika: alapjogi jogalanyiség; az alapjogok korlátozhatósága és ennek határa. Az alapjog lényeges tartalma. A szükségesség–arányosság teszt. Az állam objektív alapjogvédelmi kötelezettsége.
7.	okt. 26.	Pap G.	Az alkotmányos egyenlőség. A törvény előtti egyenlőség, a jogegyenlőség, esélyegyenlőség, egyenjogúság és a diszkrimináció tilalma. Pozitív diszkrimináció. Alkotmányos egyenlőségi szabály.
8.	nov. 2.		SZÜNET
9.	nov. 9.	Pap G.	Az emberi méltósághoz való jog. Az általános személyiségi jog elmélete és az abból levezetett jogok, pl. az önrendelkezési jog.
10.	nov. 16.	Pap G.	Az élethez való jog és kapcsolata az emberi méltósághoz való joggal. A személyi sérthetlenséghez és a testi épséghez való jog. A betegek jogai: alapjogok az egészségügyben. Bioetikai jogok, biomedicinális jogok.
11.	nov. 23.	Pap G.	A személyi szabadsághoz való jog. A személyi biztonsághoz való jog. A mozgásszabadság joga.
12.	nov. 30.	Pap G.	A magánélet tiszteletben tartásának joga. A magánlakás sérthetlenségének joga, a magánközlés sérthetlenségének joga. A személyiségi jogok: becsülethez való jog, a jó hírnévhez való jog, a névviselés joga; a saját képmáshoz való jog.
13.	dec. 7.	Panyi B.	Az adatvédelem alkotmányjogi szabályai. Az információs önrendelkezéshez való jog. A személyes adatok védelme. A közérdekű adatokhoz való jog és annak korlátai. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságának hatásköre és eljárása.
14.	dec. 14.	Pap G.	Konzultáció

Az előadások időpontja és helye: csütörtök 12–13, XX. előadó

3. A félév elfogadásának feltételei

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. Az értékelés öt fokozatú.

4. Számonkérés követelményei

Kollokvium. A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. A vizsga írásban vagy szóban történik.

Vizsgakérdések Alkotmányjog 3. tárgyból

1. Az alkotmánybíráskodás fogalma, feladatai és szervezeti megoldásai.
2. Az Alkotmánybíróság szervezete és az alkotmánybírák jogállása.
3. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.
4. Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek jogállása.
5. Az alapvető jogok biztosának (helyetteseinek) hatásköre és eljárása.
6. Az emberi jogok, az állampolgári jogok és az alapvető jogok fogalma, helyük a jogrendszerben. Az alapvető jogok csoportosítása.
7. Az alapvető jogok védelme. Az alapjogok korlátozhatóságának formai és tartalmi követelményei: alapjogi tesztek; szükségesség, arányosság, célszerűség követelményei, és a lényeges tartalom.
8. Az alapjogok alanyai. Jogképesség, törvény előtti egyenlőség, jogegyenlőség, egyenjogúság, esélyegyenlőség.
9. A diszkrimináció fajtái és tilalma. A pozitív diszkrimináció.
10. Az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog tartalma, a két jog kapcsolata és korlátozása a nemzetközi és a hazai jogban: a halálbüntetés.
11. Az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog egyéb korlátjai: a magzati élet védelme.
12. Az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog egyéb korlátjai: az eutanázia.
13. A kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma. A testi épséghez és a személyi sérthetlenséghez való jog. A betegek jogai: alapjogok az egészségügyben. Bioetikai jogok, biomedicinális jogok.
14. A személyi szabadság és biztonság joga. A személyi szabadság korlátjai.
15. A mozgásszabadság joga és korlátjai. A migrációs jogok.
16. A magánélet tiszteletben tartásának joga. A jó hírnévhez és a becsülethez való jog, a magánlakás sérthetlensége, a magántitok védelme, a névviselés joga.
17. Az adatvédelem alkotmányos alapjai: a jog általános jellemzése, az információs önrendelkezési jog. A személyes adatok fajtái (a személyes adat, a különleges adat, a bűnügyi személyes adat fogalma).
18. A személyes adatok védelme (kezelésének szabályai, az érintettek jogai és a jogok érvényesítése).
19. A közérdekű információhoz való jog (a közérdekű és a közérdekből nyilvános adat fogalma) és annak korlátai, kezelésének szabályai.
20. Az adatvédelmi hatóság és elnökének jogállása, a hatóság hatásköre és eljárása.

5. Kötelező tananyag

Alkotmányjog – Alapjogok. (szerk.: Schanda Balázs – Balogh Zsolt) PPKE-JÁK, Pázmány University Press, 2019.

Sári János – Somody Bernadett: *Alapjogok. Alkotmánytan II.* Osiris, Bp., 2008.

Emberi jogok. (szerk.: Halmai Gábor, Tóth Gábor Attila), Osiris tankönyvek, Osiris Kiadó, 2003, 109–135. o.

The Basic Law of Hungary: A First Commentary. (szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt) Dublin, Clarus Press, 2012.

6. Ajánlott irodalom

• Holló András: *Az alkotmányvédelem kialakulása Magyarországon.* Bíbor Kiadó, Miskolc, 1997.

• Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat –*

Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020. Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Bp., 2022.

• Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London, New York, 1986.

Egyéb tudnivalók:

Kötelező jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) hatályos szövege
- 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról

- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 2018. évi LIII. törvény a magánélet védelméről

Alkotmánybírósági határozatok:

- 8/1990. (IV. 23.) AB határozat az általános személyiségi jogról.
- 23/1990. (XI. 30.) AB határozat a halálbüntetésről.
- 15/1991. (IV. 13.) AB határozat a személyes adatok védelméről.
- 1/1994. (I. 7.) AB határozat az önrendelkezési jogról az emberi méltósághoz való jogról.
- 48/1998. (XI. 23) AB határozat az abortuszról szóló második határozat.
- 19/1999. (VI. 23.) AB határozat
- 22/2003. (IV. 28.) AB határozat az eutanáziáról.
- 12/2004. (IV. 7.) AB határozat a közérdekű adatok nyilvánosságáról.

7. Megajánlott jegy

A hallgatók megajánlott jegyet szerezhhetnek az alábbi feltételek szerint:

A hallgatók két önkéntes zárthelyi dolgozatot írhatnak, amelyekben a Tanszék által kiadott alkotmányjogi feladatokat kell megoldani. Az első zárthelyi dolgozatot **október 24. és 27.** között a hallgatókkal egyeztetett napon írják, nem az előadáson. A második zárthelyi dolgozatot a gyakorlatvezetők előtt kell teljesíteni.

Tanszékünk az elégséges (2), a közepes (3), jó (4) és a jeles (5) érdemjegyet ajánlja meg.

Felmentési kérelmek elbírálása: Alkotmányjogból csak az a nappali tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75%-os egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell a teljesítést bizonyító dokumentum másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6 222-es szobában történik, ügyintéző: Hodosi Gabriella

Miskolc, 2023. augusztus

Alkotmányjogi Tanszék